

P E D E M O N T A N A R E G I O.

TAVRINORVM regionem nunc Pedemontium vocamus, tanquam pedem montium; quoniam ad radices Alpium est, quæ Galliam, Sabaudiamque ab Italia diiungunt. Fines ponemus ab Oriente, Padum; à Meridie, Ligurum Alpes; ab Occidente, Galliarum Alpes; à Septentrione, Duriam ripariam. Agros habet amœnis fructiferisque collibus plenos; qui frumentum, aliasque fruges, & optima vina, cum nobilissimis fructibus producant. Urbibus, oppidis, pagisque perhonestis nitentur.

Ducatus Taurinus sub Longobardis appellabatur, à quibus in Prouinciæ formam, cui Dux præerat, redactus est. Longobardorum verò imperio deleto, primum in Italiæ regum, quos Imperatores Cæsares instituere, potestatem venit: post in Regulorum diuersorum, diuque seculis vltimis ditioni Principum, Comitum, Ducumque Sabaudiarum fuit habita, donec anno M. D. XXXVI. partem eius Franciscus I. Franciæ rex cepit. (nunc verò Sabaudiarum Duci restituta est.) Metropolis est ciuitas Taurinum, ad ostium in Pado Duria; quam Ptolemæus, Plinius, & Tacitus Augustam Taurinorum vocant. Priscis temporibus hanc nobilem fuisse urbem, vel hinc intelligere licet, quod colonia Romanorum erat. Iacet ad montium radices, forma quadrata, cum portis quatuor, nobilitate ciuium maximè clara; splendidis etiam ædificiis ornata, inter quæ summum templum. Gymnasium habet omnium disciplinarum, mirificeque rebus omnibus ad vsum vitæ necessariis & vtilibus abundat. Agro est perbono ac fertili, maximè verò versus Orientem & Austrum, cum vallibus ferri copia fecundis. Taurinum Longobardorum sedem fuisse Paulus Diaconus perhibet. His, vsque ad captum bello Caroli magni Desiderium Regem, paruit: deinde autem in Italiæ Regum, Imperatorum, Montisferrati Marchionum, & Sabaudiarum Regulorum (quibus hodie etiamnum paret) fuit. Ad Padi fontem versus Ripellum & Paisana, sunt marmorum nobilium lapicidinæ.

Ad capitis Padi dextram incipit planities quædam amœna, Vallis Padi dicta, vel (vt incolæ vocant) Lusernæ; ab oppido nimirum, quod habet, Luserna. Procurrit in longum millia xxx. latitudinis ad summum 1111. In aditu eius Orientali capite, Mambrium est; in exitus fine versus Occidentem, Crux lapidea præcella. Coloni vulgò nominantur Christiani, sed ritus & cærimonias Christianorum haudquaquam sequuntur; imò perquam nefaria flagitiosaque colunt instituta: quale præ ceteris est, quod menstruo tempore diem obseruant, quo cuncti in Ædem conuenientes, post Antistitis impuri ac scelesti concionem, extinctis obscuro noctis luminibus, in venerem detestabili, ac prorsus à sanæ mentis nemine non vituperato exemplo, promiscuè ruunt. Hæc ex Leandro delibauimus, qui plura habet. Lege quoque de hac regione Dominicum Nigrum.

Paradinus in sua Sabaudia scribit Principatum Pedemontanum continere in se præter vrbes insignes & magnitudine celebres, quæ sunt quinque numero, plus minus quinquaginta oppida munita, pulcherrimaque: tum municipia ducenta, muris, propugnaculis & turribus vallata. Habere etiam multos Comitatus, Marchionatus, Baronatus, aliosque multos satrapas, omnes duci Sabaudiarum obtemperantes.

Vides in hac Tabula etiam Montisferrati descriptionem, quæ hodie Mantuanis Principibus paret, de qua hæc Blondus: Ad Tanarum amnem ora incipit celebris, nunc Montisferratus appellata, cuius fines sunt hinc Padus, inde Apenninus; & Tanarus ipse, à fronte sua ad ostia quibus fertur in Padum, & superiori in parte Montes Moncalerio proximi, vbi Pedemontium incipit. Ferratensisque ora panè omnis Marchionibus est subdita in Italia nobilissimis, qui ex Constantinopolitanis Imperatoribus oriundi, 150. annis eam oram possederunt. Hactenus Blondus. Vide de hac quoque Merulam libro sexto Historiæ Vicecomitum.

